

Izabela Wrona-Meryk

Żeńska Szkoła Przemysłowo-Handlowa Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie w latach 1918–1928

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika 22,
519-529

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Izabela WRONA-MERYK

Żeńska Szkoła Przemysłowo-Handlowa Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie w latach 1918–1928

Po pierwszej wojnie światowej kształcenie zawodowe zaczęło odgrywać coraz istotniejszą rolę w polityce oświatowej wielu państw. Decydujący wpływ na to miały względy gospodarcze, polityczne, społeczne i obronne. Pierwsza wojna światowa dowiodła bowiem, że bezpieczeństwo kraju zależy w dużej mierze od poziomu przemysłu i nowoczesnej techniki¹. Odbudowa ze zniszczeń wojennych oraz uprzemysłowienie kraju zwiększyły popyt na pracę kwalifikowaną, co w konsekwencji przyczyniło się do rozwoju szkolnictwa zawodowego².

Znaczny wkład w okresie dwudziestolecia międzywojennego w rozwój częstochowskiego szkolnictwa zawodowego wniósł Zakon Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, który podjął się gruntownego przygotowania dziewcząt do pracy w handlu i przemyśle. Już w kwietniu 1898 roku trzy zmartwychwstanki, a wśród nich m. Jadwiga Borzęcka, przybyły – konspiracyjnie, bez habitów – do Częstochowy (na terenach zaboru rosyjskiego istniał formalny zakaz tworzenia klasztorów katolickich). Tutaj przy ul. Starej 26 zakupiły grunt i rozpoczęły budowę domu. 29 listopada 1898 roku siostry na stałe osiadły w Częstochowie³, a ich nowo wybudowany dom uroczyście otwarto w czerwcu 1900 roku⁴.

¹ J. Miąso, *Szkoły zawodowe w Polsce w latach 1918–1939. Ich rozwój, organizacja i funkcje społeczne*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1988, s. 7.

² Tamże, s. 24–25.

³ E. Henschke, *W stronę pełni człowieczeństwa. Celina Borzęcka pedagog i krzewiciel oświaty 1833–1913*, Poznań 2010, s. 237–238.

⁴ P. Stefaniak, *W cieniu Zmartwychwstania. Rzecz o częstochowskich zmartwychwstankach*, „Niedziela” 2003, nr 16, s. 12.

Osiedlenie się sióstr w Częstochowie miało charakter dyskretny. Ze względu na funkcjonujące prawo zmuszone były one do wyrzeczeń, zrezygnowały: z sukien zakonnych, ksiązek religijnych, kaplicy i Najświętszego Sakramentu. Częstochowskie społeczeństwo, proboszcz, a nawet przeor Jasnej Góry nie byli świadomi faktu, że mieszkankami i właścicielkami nowo powstałego budynku zostały siostry zakonne. Wydany w 1905 roku dekret tolerancyjny nie zmienił istniejącej sytuacji. Jak pisała m. Jadwiga Borzęcka: „Nadzieja i obietnice, że rząd przywróci swobodę religii to mrzonki! Dalej trzeba ciągnąć pracę ogłędnie, cicho i w ukryciu. Wielkie iluzje i łatwość ujawnienia naszej tajemnicy w Królestwie na mocy tych nadziei już nam szkodzą i utrudniają biednym siostrą miejscowe stosunki (dn. 25.03.1906)”⁵.

Głównym posłannictwem zmartwychwstanek w mieście była opieka nad rekoлектantkami, które zjeżdżały do Częstochowy z różnych stron Polski (z trzech zaborów). Misję tę powierzyła m. Jadwiga Borzęcka siostrze Antoninie Sołtan⁶, którą zobowiązała również do otwarcia szwalni i pracowni haftu dla dziewcząt. Zakład ten przez wiele lat znany był jako „Dom Pani Sołtan”. W ramach prowadzonych zajęć uczennice nie tylko kształciły się zawodowo, ale pobierały także naukę z zakresu przedmiotów zakazanych: katechizmu i historii Polski. Nauczanie tych przedmiotów miało charakter konspiracyjny, a wychowanie religijne i patriotyczne stanowiło – obok kształcenia zawodowego – trzon edukacji⁷.

Prężny rozwój placówki nastąpił w okresie, gdy przełożoną zakonu została Elżbieta Wyzińska⁸, która w 1917 roku zakupiła dom przy III Alei Najświętszej Maryi Panny 58, dokąd przeniósła klasztor⁹. W 1916 roku z polecenia Przełożonej Matki Generalnej Elżbieta Wyzińska wystąpiła do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o koncesję na otwarcie szkoły typu gimnazjalnego. Po długich staraniach pozwolenie na uruchomienie siedmioklaszowej średniej Żeńskiej Szkoły Przemysłowo-Handlowej nadeszło w dniu 12 sierpnia 1918 roku¹⁰. Jednak spóźniona decyzja ministerstwa wywołała trudności

⁵ E. Henschke, dz. cyt., s. 238.

⁶ Stefania (w zgromadzeniu Antonina) Sołtan. Rodzina Sołtanów z przydomkiem Pereświat należała do najstarszych rodów książęcych na Litwie. Za czasów Kazimierza Jagiellończyka, jak i w latach późniejszych Sołtanowie zajmowali najważniejsze stanowiska na Litwie. Stefania była najmłodszym dzieckiem Michała Sołtana i Ewy Połońskiej. Urodziła się 20 czerwca 1857 roku w Łuszowie, guberni mohylewskiej. Podstawy wykształcenia otrzymała w domu rodzinnym, a następnie została wysłana przez rodziców do Warszawy na pensję p. Guérin. Po ukończeniu pensji wyjechała, ówczesnym zwyczajem z ojcem i najstarszą siostrą, za granicę. W 1899 roku wstąpiła do zmartwychwstanek. B. Żulińska, *Matka Antonina Sołtan CR*, Rzym 1955, s. 13–14, 23; E. Henschke, dz. cyt., s. 238.

⁷ Tamże, s. 238.

⁸ P. Stefaniak, dz. cyt., s. 12.

⁹ Tamże.

¹⁰ „Jednodniówka” z okazji dziesięciolecia Szkoły Przemysłowo-Handlowej Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie 1918–1928, Częstochowa 1928, s. 8; J. Ruffer, *Szkolnictwo w Częstochowie w czasie wojny*, Częstochowa 1916, s. 46–48.

w zakresie podstawowego wyposażenia szkoły. Pomoc zaoferował dyrektor fabryki Pelcerów, P. Jacson (użyczył szkole 40 ławek)¹¹, który zarazem przyczynił się do otwarcia placówki jeszcze z dniem 1 września 1918 roku. W 1921 roku Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdziło statut szkoły¹².

W pierwszym roku istnienia placówkę usytuowano w domu przy Alei Najświętszej Maryi Panny 58, w którym otwarto trzy pierwsze klasy (klasę wstępną, tj. wyrównawczą, oraz I i II) dla 60 uczennic i niewielki internat¹³.

Tabela 1. Lista uczennic Szkoły Przemysłowo-Handlowej Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie w roku szkolnym 1918/1919

Klasa wstępna (wyrównawcza)	Klasa I	Klasa II
Bielecka Maria	Blachowska Leokadia	Dołgopółow Ludmiła
Burchardówna Elżbieta	Borowiecka Bronisława	Halkiewiczówna Maria
Derczyńska Stanisława	Cabajówna Irena	Idzikowska Zuzanna
Goskówna Helena	Cekiera Zofia	Jarnaszkiewiczówna Maria
Grabara Helena	Frontczakówna Maria	Leszczakówna Genowefa
Kosta Maria	Fronczakówna Wanda	Niezdgodzianka Anna
Kowalczykówna Klaudia	Heneczkowska Józefa	Skorko Irena
Kwiatkowska Janina	Iwaniecka Zofia	Sobczyńska Janina
Ledwończykówna Honorata	Kałuska Janina	Szafrańska Lucyna
Michałowska Kazimiera	Kokorzycka Jadwiga	Szota Helena
Mielczarkówna Alicja	Kołaczykówna Maria	Szymczykówna Janina
Szymczakówna Kazimiera	Kołodziejczykówna Emilia	Trepka Janina
Tasarzówna Janina	Kosta Anna	Widomska Janina
Walenczykówna Janina	Lisińska Helena	Widomska Stanisława
Wieczorkówna Józefa	Lisowska Maria	Uznańska Irena
Wiernsówna Genowefa	Maciejewska Zofia	Uznańska Jadwiga
Zajączkowska Irena	Nicponiówna Pelagia	Saska Helena
	Niezdgodzianka Janina	
	Nykowska Maria	
	Popińska Julia	
	Szymczakówna Janina	
	Święcicka Leokadia	
	Ujma Leokadia	
	Wajzerówna Helena	
	Wtorkiewiczówna Stanisława	
	Zalejska Maria	

Źródło: ASZK, Księga protokołów 1918–1926, sygn. 64, k. 3–4.

¹¹ „Jednodniówka”..., s. 8.

¹² Archiwum Sióstr Zmartwychwstank Kęty (dalej: ASZK), Częstochowa – Szkoła Przemysłowo-Handlowa 1918–1938. Szwalnia 1931–1938. Pracownia Trykotarsko-Bielżniarska 1941–1949, sygn. 86, k. 177.

¹³ Tamże, k. 176.

Fot. 1. Uczennice Żeńskiej Szkoły Przemysłowo-Handlowej Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie

Źródło: zbiory archiwalne ASZK.

W roku szkolnym 1919/1920 ze względu na zwiększoną liczbę kandydatek Joanna Jurakowska, pełniąca funkcję dyrektora placówki, zdecydowała o przeniesieniu szkoły do nowo nabytego, dwupiętrowego domu mieszczącego się przy Alei Najświętszej Maryi Panny 60. Zabieg ten pozwolił na otwarcie pięciu klas (klasa wstępna, I, II, III, IV) dla 164 uczennic¹⁴ oraz powiększenie internatu, mogącego pomieścić 52 dziewcząt¹⁵. W roku następnym otwarto dwie kolejne klasy: podwstępną i klasę V, a w 1921/1922 – dodatkowo klasę VI, natomiast w roku szkolnym 1923/1924 – klasę VII¹⁶. Po pięciu latach działalności placówka posiadała dwie klasy przygotowawcze, cztery gimnazjalne i trzy wyższe: przemysłową i handlową, a liczba uczennic wzrosła do ponad 300¹⁷. Z zorganizowanego przy szkole internatu korzystało wówczas 45 dziewcząt, nad którymi opiekę sprawowały dwie siostry: Franciszka Łukaszewicz i Agnieszka Mamica¹⁸. W roku szkolnym 1920/1921 szkoła zorganizowała roczny kurs bieliźniarstwa, w którym wzięło udział jednaście dziewcząt, spośród których tylko cztery otrzymały świadectwa: Felicja Behcicka, Janina Patrzyk, Maria Podolska, Maria Smolińska¹⁹.

¹⁴ Tamże; ASZK, Częstochowa – Szkoła – Pamiątki, sygn. 87, k. 12.

¹⁵ „Jednodniówka”..., s. 8.

¹⁶ ASZK, sygn. 64, k. 8–9, 13–15, 23–25, 37–41, 51–56, 68–74.

¹⁷ Tamże, sygn. 86, k. 176.

¹⁸ Tamże, k. 182.

¹⁹ Tamże, sygn. 64, k. 27.

Fot. 2. Internatki na tle domu – Częstochowa 1920 rok. Siedzą od lewej siostry zakonne: Wincentyna Kalińska, Elżbieta Wyzińska, Imelda Gerlach. Wyżej stoją: ss. Dorota Szymańska, Alfonsa Ciecierska, Koleta Szymańska, Tekla Skoczylas, Wojciecha Bylińska

Źródło: zbiory archiwalne ASZK.

Tabela 2. Liczba klas i uczennic Szkoły Przemysłowo-Handlowej Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie w latach 1918–1928

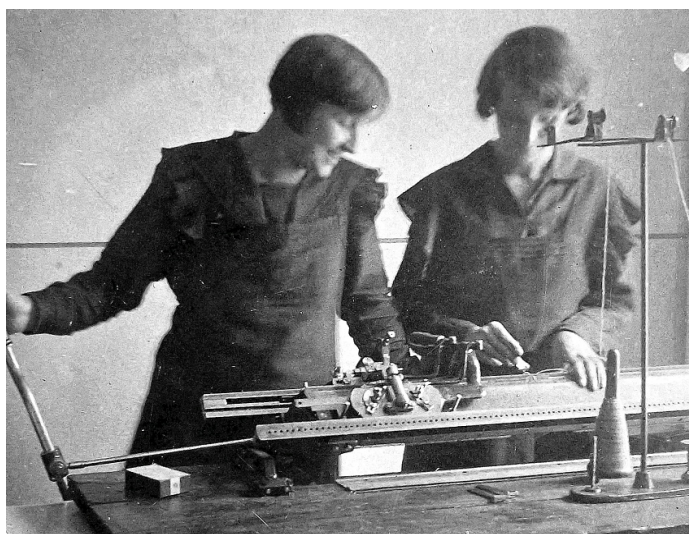
Rok szkolny Klasy	1918/ 1919	1919/ 1920	1920/ 1921	1921/ 1922	1922/ 1923	1923/ 1924	1924/ 1925	1925/ 1926	1926/ 1927	1927/ 1928
podwstępna		20	22	28	44	17	23	19	20	39
wstępna	17	35	30	26	27	42	24	18	15	18
I	30	29	40	48	37	43	30	39	23	30
II	13	55	48	58	53	53	58	44	54	41
III		19	48	43	54	51	56	61	54	59
IV		6	24	44	48	43	36	43	65	63
V			10	21	29	35	19	31	30	42
VI				6	18	27	20	17	24	22
VII						11	13	11	10	21
Łącznie:	60	164	222	274	310	322	279	283	295	335

Źródło: „Jednodniówka” ..., s. 14.

Fot. 3. Dział przemysłowy – krawiecczyzna

Źródło: zbiory archiwalne ASZK.

Fot. 4. Dział przemysłowy – trykotarstwo

Źródło: zbiory archiwalne ASZK.

W roku 1925/1926 za zgodą siostry przełożonej Michaeli Strawińskiej na kierunku przemysłowym uruchomiono dwie dodatkowe specjalności: modniarstwo i trykotarstwo. Dotąd dziewczęta przygotowywano wyłącznie w zakresie

krawiectwa i bieliźniarstwa²⁰. Ukończenie szkoły o kierunku przemysłowym dawało absolwentkom prawo wstępu do Państwowego Seminarium Przemysłowego oraz do podjęcia pracy w charakterze nauczyciela prac ręcznych, zaś absolwentkom o specjalności handlowej – możliwość kontynuowania nauki w Akademii Handlowej oraz podjęcia pracy w różnych gałęziach handlu²¹.

Znaczną część kadry pedagogicznej szkoły stanowiły siostry, spośród których najczęściej wybierano kierownika placówki. Pierwszym dyrektorem została siostra Joanna Jurakowska, która sprawowała tę funkcję do 1929 roku, z przerwą w latach 1923–1926. W roku szkolnym 1921/1922 powinności dyrektorskie pełnił Wacław Fidler, zaś w 1922/1923 – Antoni Zboiński. Z kolei od roku 1923/1924 do 1925/1926 stanowisko to piastowała s. Maria Gracja Dalkiewicz²².

Do intensywnego rozwoju szkoły przyczynił się odpowiednio dobrany zespół nauczycielski, w skład którego wchodził również personel świecki. Celem kadry było nie tylko wychowanie dziewcząt w duchu katolickim, ale także przygotowanie wykwalifikowanego personelu do pracy w przemyśle i handlu krajowym²³. W ciągu dziesięciu lat działalności kadra pedagogiczna ulegała znacznym zmianom. I tak wśród nauczycieli świeckich pracujących w latach 1918–1928 należy wymienić: Stanisława Barylskiego, Elizę Bocheńską, Brzozowską, Józefa Cichonia (język niemiecki, śpiew), Wacława Erlachera, Wacława Fidlera, Marię Gadomską (towaroznawstwo, kilimiarstwo), Martę Gadomską (stenografia), Adolfa Gadomskiego (towaroznawstwo, arytmetyka handlowa, fizyka, chemia), Wilhelma Gertnera, Helenę Głowińską, Włodzimierza Godziszewskiego, Eugenię Hempel (język francuski), Hilera, Jadwigę Jakubowską (geografia), Helenę Kęsik, Tadeusza Książka (fizyka, chemia), Marię Mandat, Eugenię Markiewicz, Władysława Matuszkiewicza (algebra, geometria, arytmetyka handlowa), Annę Misiążankę (rysunki), Janinę Młynarczewską, Sabinę Niedźwiedzka (geografia), Janinę Paszkowską, Jadwigę Pawlak (język polski), Michalinę Pawlak (księgowość), Marię Ropelewską, Józefę Słomińską (język polski, nauka obywatelska), Jana Sołdrowskiego, Jana Szusta (rysunki), Tomasza Szwejkowskiego, Zofię Tyszecką (botanika, zoologia), Sabinę Ważyńską (krawiectwo), Kazimierę Winnicką (historia), Włodzimierza Winnickiego (nauka o handlu), Antoniego Zboińskiego oraz Marię Ziemska. Z kolei personel zakonny stanowiły: Longina Będkowska (przyroda, rysunki, kaligrafia), Bożena Buczkiewicz (język polski), Alfonsa Ciecierska, Maria Gracja Dalkiewicz, Imelda Gerlach, Wacława Haudek (gimnastyka, przyroda, historia Polski, arytmetyka, zabawa), Cecylia Jasińska (pisanie na maszynie, język francuski), Aniela Józefowicz (rysunki, śpiew, chór), Joanna Jurakowska (język polski, kaligrafia), Wincentyna Kalińska (gimnastyka), Irena Kamińska (język polski, historia Polski, arytmety-

²⁰ „Jednodniówka”..., s. 8; ASZK, sygn. 86, k. 83.

²¹ ASZK, sygn. 86, k. 177.

²² Tamże, sygn. 64, k. 30, 58.

²³ Tamże, sygn. 86, k. 177–178.

ka), Julianna Karnicka (bielizniarstwo), Józefa Komarnicka (arytmetyka, fizyka, chemia), Gabriela Litwińska (kaligrafia), Franciszka Łukasiewicz (przyroda, religia), Agnieszka Mamica (modelowanie, roboty), Feliksa Nowacka (prace krawieckie, korespondencja, stenografia, język niemiecki, towaroznawstwo, higiena, kostiumologia), Joachima Rembowska, Anuncjata Rozwadowska (język francuski), Romana Rzewuska (roboty), Tekla Skoczylas (prace bielizniarskie), Michaela Strawińska, Koleta Szymańska, Magdalena Szypuła oraz ks. Leśnik (religia – uczył w szkole w latach 1918–1920), ks. Józef Bielowski (religia – pracował w szkole od grudnia 1920 roku do czerwca 1922 roku), ks. Piotr Sobański (religia – uczył w szkole od września 1922 roku)²⁴

Wskutek pozytywnej opinii ministerialnej w roku szkolnym 1922/1923, szkoła otrzymała uprawnienia publiczne, a jej nowy statut zobowiązał dyrekcję do utworzenia rady nadzorczej szkoły. W jej skład weszli: Dyrektor Banku Handlowego Józef Nowiński (prezes), siostra przełożona Michaela Strawińska (zastępca prezesa), Władysław Matuszkiewicz (sekretarz), Joanna Jurakowska, przedstawiciel przemysłu – Dyrektor Huty „Blachownia” – Kołakowski, Dyrektor Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Michał Sidor oraz Antoni Zboiński (ówczesny Dyrektor Szkoły Przemysłowo-Handlowej Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego)²⁵.

Fundamentalną zasadą systemu wychowawczego szkoły była „miłość Boga do człowieka oraz miłość człowieka do Boga”²⁶. Ów system ukierunkowany był praktycznie, z nieodzownym uczestnictwem w życiu Kościoła katolickiego. W wychowaniu zmierzano do wykształcenia umiejętności samodzielnej pracy, pogłębienia wiedzy oraz dążono do zgody między sercem a rozumem. Istotnym elementem było również przestrzeganie zasad higieny i pojmowanie wychowania fizycznego jako środka (np. aktywność ruchowa). Z kolei w kwestiach moralnych kładziono nacisk na właściwe kształtowanie sumienia, w oparciu o zasady etyki katolickiej, natomiast w nauczaniu religii dążono do przestrzegania przykazań kościelnych. Realizacja wychowania narodowego odbywała się przez tępienie wad oraz kultywowanie cnót im przeciwnych, między innymi posłuszeństwa. W szkole nie stosowano kar fizycznych, a każdą uczennicę obdarzano należytym zaufaniem. Ważnym czynnikiem w podejściu do ucznia była jego indywidualność (pozytywne podejście, ukazywanie właściwego ideału zachowania)²⁷. Hasło przewodnie owego systemu wychowawczego brzmiało: „Miłością i prawdą”, zaś symbolem szkoły była szarotka²⁸.

W czasie pierwszych dziesięciu lat działalności placówka mogła poszczycić się bogatą organizacją wewnętrzną. Nieodzowną tradycją stały się niedzielne

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże, k. 179.

²⁶ Tamże, k. 2.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże, sygn. 87, k. 13.

i świąteczne nabożeństwa dla sióstr i uczennic odprawiane w kaplicy zgromadzenia. Ponadto każda z wychowanek zobligowana była do udziału w corocznych trzydniowych rekolekcjach oraz mszy św. inaugurującej nowy rok szkolny, sprawowanej w Kaplicy Jasnogórskiej²⁹. W trakcie roku szkolnego kadra organizowała wycieczki dla poszczególnych klas lub dla całej społeczności szkolnej. Były to wyjazdy o charakterze krajoznawczym, przyrodniczym, sportowym i zawodowym. W ramach pogłębiania wiedzy zawodowej uczennice zwiedzały fabryki i zakłady pracy, między innymi fabrykę figur porcelany i fabrykę guzików³⁰.

Fot. 5. Wycieczka do Ojcowa 1927 rok. Od prawej: s. Joachima Rembowska, s. Agnieszka Mamica

Źródło: zbiory archiwalne ASZK.

Na terenie placówki prężnie działał samorząd szkolny i Sodalicja Mariańska. Do zadań samorządu należało czynne uczestnictwo w przygotowaniach obchodów i uroczystości oraz utrzymanie i powiększanie zbioru bibliotecznego³¹. Głównym celem działalności powstałej w 1925 roku Sodalicji Mariańskiej było zaś szerzenie idei sodalicyjnej oraz pracy nad samym sobą – przez „kształcenie

²⁹ Tamże, sygn. 86, k. 177, 180; „Jednodniówka”..., s. 9.

³⁰ ASZK, sygn. 86, k. 180; „Jednodniówka”..., s. 9.

³¹ ASZK, sygn. 86, k. 183–184.

charakteru, tępienie egoizmu, pogłębianie życia wewnętrznego, miłości do bliźniego, współpracy koleżeńskiej, udziału w pracach społecznych”³². Sodaliczka dzieliła się na następujące sekcje: eucharystyczną (gromadziła młodzież, która czciła Przenajświętszy Sakrament oraz wszelkimi sposobami okazywała miłość do Chrystusa), misyjną (zajmowała się zbieraniem funduszy na szczytne cele, pracy (świadczyła pomoc młodszym koleżankom, np. w odrabianiu lekcji, nadrabianiu zaległości szkolnych)³³. Ponadto na terenie szkoły funkcjonowało kółko samopomocy naukowej i materialnej, a w ramach klasy działały kółka: historyczne, geograficzne, przyrodnicze oraz sekcje artystyczno-porządkowe (cieszące się największą popularnością) i sądownicze³⁴.

Każdego roku dziewczęta aktywnie uczestniczyły w uroczystościach kościelnych i obchodach narodowych m.in. w: pochodach trzeciomajowych, uroczystości z okazji przyjazdu generała Ferdynanda Focha do Częstochowy, 450-lecie urodzin Mikołaja Kopernika³⁵. Brały również udział w corocznej wystawie miejscowej, organizowanej dwa dni przed końcem roku, podczas której prezentowały własne rysunki i prace ręczne³⁶. W trakcie roku szkolnego zarząd organizował dla wychowanek karnawałowe wieczorki, amatorskie spotkania teatralne oraz majówki³⁷. 28 kwietnia 1926 roku w gmachu szkoły uruchomiono sklep „Wspólna Praca”, w którym pracę podjęły absolwentki szkoły. W ramach działalności realizowano zamówienia m.in. na: mundurki szkolne, bieliznę, bluzki, fartuchy, kapelusze, berety, serwetki, hafty itp.³⁸ Z kolei 15 marca 1927 roku otwarto sklepik szkolny „Czyn”, który pełnił rolę warsztatu odpowiadającego typowi szkoły i umożliwiał uczennicom nabycie potrzebnych umiejętności³⁹.

W celu utrzymania kontaktu i niezatrącenia więzi z byłymi wychowankami 10 kwietnia 1928 roku szkoła zorganizowała pierwszy zjazd absolwentek. W ramach corocznych spotkań abiturientki wygłaszały referaty m.in. na temat: „Praca zawodowa pojęta jako służba obywatelska”, „Praca zawodowa a szerzenie kultury duchowej, umysłowej, społecznej, towarzyskiej i zawodowej”, „Nasze obowiązki” itp. oraz publikowały artykuły w piśmie szkolnym „Z Życia Wychowanek Szkoły Przemysłowo-Handlowej SS. Zmartwychwstania Pańskiego”⁴⁰.

Działalność Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego na polu oświaty żeńskiej trwała nieprzerwanie do 11 listopada 1939 roku. Siostry zmartwychwstanki znacznie przyczyniły się do rozwoju szkolnictwa zawodowego w Częstochowie w okresie dwudziestolecia międzywojennego, a ich Żeńska

³² Zob. „Jednodniówka” ..., s. 9.

³³ Tamże, s. 12.

³⁴ ASZK, sygn. 86, k. 183–184.

³⁵ Tamże, k. 180–181.

³⁶ Tamże, k. 182.

³⁷ Tamże, k. 181; sygn. 87, k. 12.

³⁸ „Jednodniówka” ..., s. 15.

³⁹ Tamże, s. 13.

⁴⁰ ASZK, sygn. 87, k. 14; „Jednodniówka” ..., s. 9–10.

Szkoła Przemysłowo-Handlowa stała się przykładem, tego, że „to, co się w trudach i znoju buduje, ma trwałe fundamenty”⁴¹.

Summary

Industry and Commerce Female School of the Resurrection Sisters in Czestochowa During 1918–1928

A significant contribution of vocational education development in Czestochowa, during the interwar period brought the Sisters of the Resurrection, which undertook a thorough preparation of young girls to work in commerce and industry. Initially educational activities sisters in Czestochowa were held in the nature of the conspiracy. Sisters were leading classes not only to adoptive girls professionally, but also educating them about prohibited items such as the catechism and Polish history. Religious and patriotic education were the core of this professional education.

Feminine School of Commerce was opened September 1st, 1918 year. The school had two directions: industrial and commercial. The industrial course was preparing students for work in the tailoring and undergarment. In the year 1925–1926 the management of the school decided to open two additional specialization: millinery and knitting. The facility enjoyed a high reputation within Czestochowa's society. Among other things appropriately selected teaching staff consisting of sisters and lay teachers has huge contribution with school success.

⁴¹ „Jednodniówka” ..., s. 10.